

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

април – юни 2011 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на юни 2011 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 7788.4 млн. лв. За едногодишен период стойността им отбеляза нарастване, което спрямо края на юни 2010 г. е в размер на 245.6 млн. лв., или 3.26%, докато през предходния едногодишен период (юни 2009 г. – юни 2010 г.) беше отчетено намаление от 267.0 млн. лв., или 3.42%.

Динамиката на парите в обращение през второто тримесечие на 2011 г. отбеляза тенденция към бавно нарастване след отчетеното намаление за първите три месеца на годината. Спрямо края на предходното тримесечие парите в обращение се увеличиха със 140.7 млн. лв., или с 1.84%, което е с 0.92 процентни пункта по-голямо от нарастването им, отчетено за същия период на 2010 г.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

В рамките на разглеждания период парите в обращение отбелязаха най-голямо увеличение през април и юни.

Пари в обращение (млн. лв.)

	30.VI.2010	31.III.2011	30.VI.2011	Изменение	
				в %	в %
	1	2	3	к.(3-1)/1	к.(3-2)/2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ - общо, в т.ч.	7 542.8	7 647.7	7 788.4	3.26%	1.84%
<i>Банкноти</i>	7 383.5	7 479.5	7 617.4	3.17%	1.84%
<i>Разменни монети</i>	154.2	162.7	165.4	7.25%	1.63%
<i>Възпоменателни монети</i>	5.1	5.5	5.5	9.01%	1.51%

В края на второто тримесечие на 2011 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.81%, като спрямо края на предходното, той е нараснал с 0.01 процентни пункта. За едногодишен период е отчетено намаление от 0.08 процентни пункта.

Към 30 юни 2011 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.12%. През второто тримесечие той е намалял с 0.01 процентни пункта., а за едногодишен период е нараснал с 0.08 процентни пункта.

В края на второто тримесечие на 2011 г. дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.07% и остава без промяна, спрямо достигнатото ниво в началото на 2010 г.

В изпълнение на монетната си програма за 2011 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ, през второто тримесечие на годината Българската народна банка пушна в обращение две възпоменателни монети с номинални стойности от 10 лева:

- сребърна трикомпонентна монета „Гена Димитрова” - трета по ред от серията „Именити български гласове” след тези, посветени на Борис Христов и Николай Гяуров;

- сребърна монета с нанесено частично позлатяване „Хан Крум” - първата от новата серия на историческа тематика „Средновековни български владетели”.

Средната банкнота в обращение в края на второто тримесечие на 2011 г. е 25.95 лв. Спрямо края на предходното тримесечие, тя е намаляла с 0.23 лв., а за едногодишен период стойността на средната банкнота в обращение е нараснала с 0.56 лв.

Средната разменна монета в обращение запазва стойността си от 0.13 лв., достигната в края на 2009 г.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

Към 30 юни 2011 г. общата стойност на банкнотите в обращение е 7617.4 млн. лв. В края на второто тримесечие на 2011 г. в обращение са 293.6 млн. бр. банкноти, които са със 7.9 млн. бр., или с 2.77% повече в сравнение с края на първото тримесечие. По отношение на стойността им нарастването е в размер на 137.9 млн. лв., или 1.84%. За едногодишен период (спрямо края на юни 2010 г.) броят на банкнотите в обращение е нараснал с 2.8 млн., или с 0.97%, при намаление от 1.91%, отчетено през предходния едногодишен период (юни 2009г. – юни 2010г.). За едногодишен период стойността на банкнотите в обращение е нараснала с 233.9 млн. лв., или с 3.17%, при отчетено намаление от 3.61% през предходния едногодишен период.

Спрямо края на предходното тримесечие в структурата на банкнотите в обращение по стойност са настъпили следните изменения:

- намалява дялът на банкнотите от купюри 100 и 50 лева, съответно с 0.43, 0.01 процентни пункта.;
- нараства дялът на банкнотите от купюри 20, 10, 5 и 2 лева, съответно с 0.29, 0.12, 0.01 и 0.02 процентни пункта.

Номиналната стойност на банкнотите от 50 лева в обращение в края на юни 2011 г. е в размер на 2644.4 млн. лв., което им отрежда най-големия дял (34.71%) в общата стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял е стойността на банкнотите от 2 лева – 0.91%.

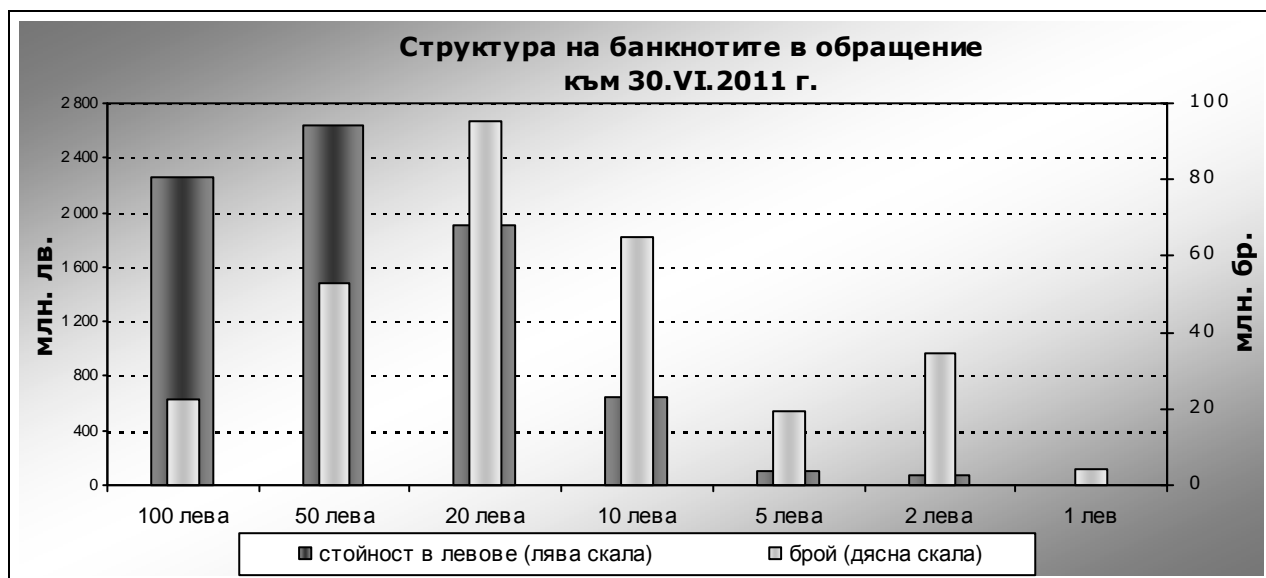
По отношение на структурата по брой на банкнотите в обращение през отчетния период настъпилите промени са както следва:

- намалява дялът на броя на банкнотите от 100, 50 и 5 лева, съответно с 0.18, 0.17 и 0.03 процентни пункта
- нараства дялът на броя на банкнотите от купюри 20, 10 и 2 лева, съответно с 0.09, 0.12 и 0.21 процентни пункта.

С най-голям дял в общия брой на банкнотите в обращение в края на второто тримесечие на 2011 г. е тази от 20 лева (32.38%), като в обращение са 95.1 млн. бр. банкноти от нея.

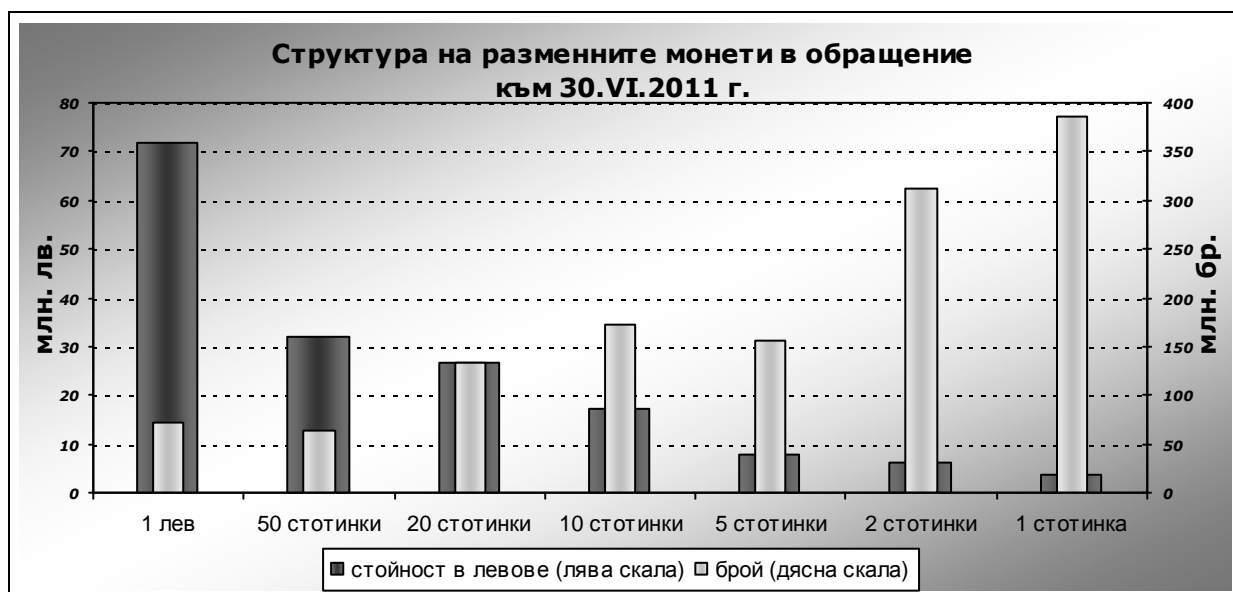
Дялът на банкнотите от 2, 50 и 100 лева нараства на годишна база съответно с 0.34, 0.63 и 0.41 процентни пункта. По-високото нарастване на дела при банкнотите от 50 и 100 лева се дължи както на общото нарастване на броя им в обращение, така и на отрицателния ръст, отчетен при броя на банкнотите в обращение от 10 и 20 лева. За едногодишен период в дяловете по брой на банкнотите от 5, 10 и 20 лева е отчетен спад, съответно с 0.44, 0.33 и 0.60 процентни пункта, като към края на юни те са с дялове съответно от 6.61%, 22.16% и 32.38%.

Намалението за едногодишен период на броя на банкнотите в обращение от 5, 10 и 20 лева води и до промени в дела на тези купюри по отношение на тяхната стойност. Съществено е намалял дялът по стойност на банкнотите от 20 лева. При дял от 25.97% в края на юни 2010 г., дялът им намаля с 1.01 процентни пункта. и в края на юни на настоящата година е 24.96%. Дялът на банкнотите от 10 лева за едногодишен период е намалял с 0.31 процентни пункта, а на банкнотите от 5 лева с 0.11 процентни пункта. За едногодишен период е отчетено нарастване при дяловете на банкнотите от 100, 50 и 2 лева и те са както следва: при 100 лева – с 0.95 процентни пункта., при 50 лева – с 0.48 процентни пункта. И при 2 лева – с 0.01 процентни пункта.

Броят на разменните монети в обращение към края на юни 2011 г. се е увеличил в сравнение с края на март с 24.9 млн., или с 1.96%, и достигна 1295.6 млн. бр. По отношение на съвкупната им стойност за същия период е отчетено нарастване от 2.6 млн. лв., или 1.63%. За едногодишен период прирастът им по брой е 114.96 млн. броя (9.73%), а по стойност е 11.2 млн. лв. (7.25%).

В края на юни 2011 г. дялът на монетите от 1 и 2 стотинки в общия брой монети в обращение е нараснал в сравнение с края на март съответно с 0.15 и 0.20 процентни пункта, а за същия период при монетите от 5, 10, 20 и 50 стотинки е отбелязано намаление на дела им. То е в рамките от 0.02 процентни пункта, за монетите от 50 стотинки и до 0.15 процентни пункта за монетите от 10 стотинки. Разменните монети от 1 лев запазват дела си от 5.54%, колкото беше в края на предходното тримесечие.

Промените в структурата на броя монети в обращение следват своите дългосрочни тенденции към спад на дела на монетите с високи номинали и увеличение на тези с по-ниски. За едногодишен период делът на монетите от 1 и 2 стотинки по брой е нараснал съответно с 0.57 и 0.85 процентни пункта. , а делът на монетите от 5, 10, 20, 50 стотинки и 1 лев намалява спрямо края на юни 2010 г., съответно с 0.33, 0.58, 0.27, 0.11 и 0.13 процентни пункта.

Към 30 юни 2010 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (29.84%), а с най-малък дял – разменната монета от 50 стотинки (4.91%).

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През второто тримесечие на 2011 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са задържани общо 845 броя неистински български банкноти, от които 581 бр. са циркулирали в паричното обращение. Задържаните неистински банкноти през второто тримесечие са повече с 27 броя, или с 3.30% спрямо броя на задържаните през първото тримесечие. От общия брой неистински български банкноти, задържани през второто тримесечие на 2011 г., най-голям е делът на купюрите от 20 лева (63.55%), следван от тези от 50 лева (с дял от 29.82%). Неистинските банкноти от 2, 5, 10 и 100 лева през второто тримесечие на 2011 г. са общо 56 на брой с общ дял от 6.63% от всички задържани през разглеждания период неистински банкноти.

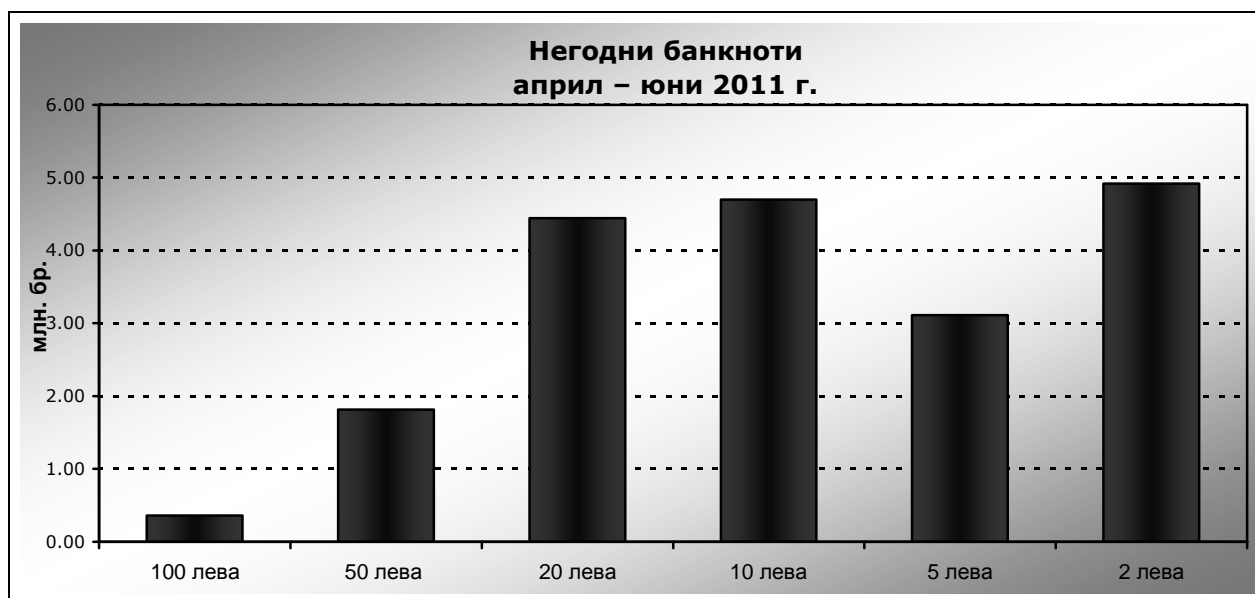

В периода април – юни 2011 г. бяха регистрирани и задържани общо 225 бр. неистински български разменни монети, от които 224 бр. са от 50 стотинки и 1 бр. от 1 лев. При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България през второто тримесечие на 2011 г., в БНБ бяха регистрирани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 3858 бр. евро, 2428 бр. щатски долари и 306 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

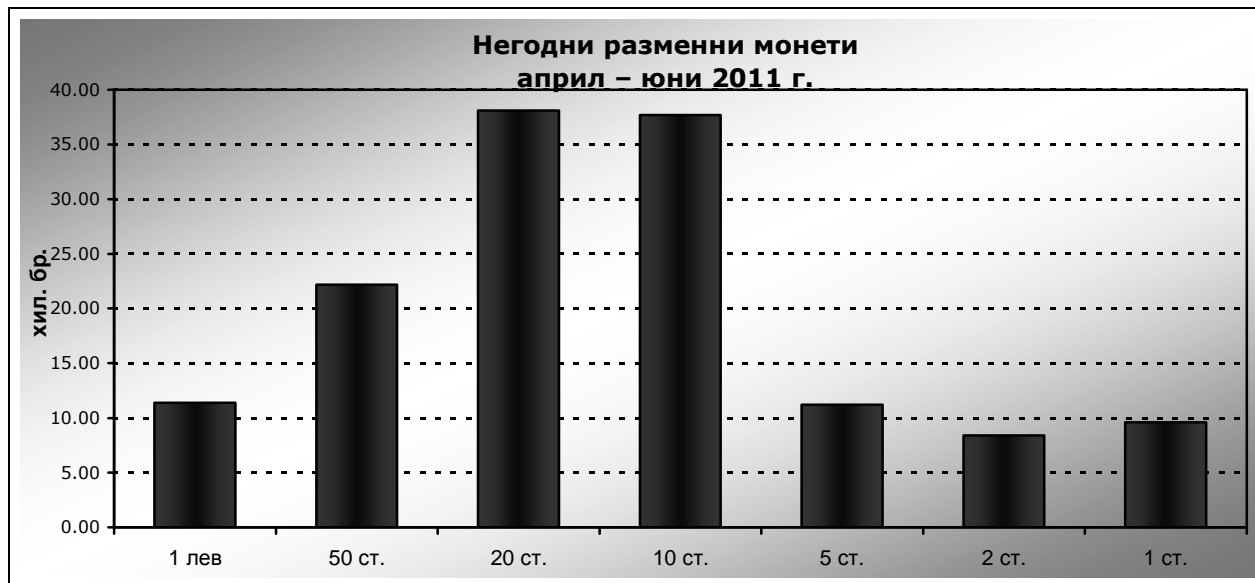
От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода април – юни 2011 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 19.3 млн. бр. банкноти. Те са с 8.5 млн. бр. (30.56%) по-малко в сравнение с данните за отделените негодни банкноти през второто тримесечие на 2010 г. Спрямо първото тримесечие на 2011 г. отделените като негодни банкноти са се увеличили с 1.7 млн. бр., или с 9.58%.

За едногодишен период отделените като негодни банкноти са 80.5 млн.бр., или с 20.5 млн. бр. (20.32%) по-малко спрямо предходния едногодишен период.

² Това е броят на българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

В резултат на машинната обработка на банкнотите с най-голям дял в общия брой отделени негодни през второто тримесечие са банкнотите от 2 лева (25.41%). Отделените като негодни банкноти от 10 и 20 лева са с дялове, съответно от 24.29% и 22.96%. Делът на отделените през второто тримесечие на 2011 г. негодни банкноти от 5 лева е 16.07%, а по-малки са дяловете на банкнотите от 50 и 100 лева, съответно 9.39% и 1.86%.

При обработката на разменни монети в БНБ през второто тримесечие на 2011 г. като негодни са отделени 138.7 хил. бр., като спрямо същия период на предходната година техният брой нараства със 181.39%. Отделените като негодни разменни монети са с 4.0 хил. бр., или с 2.81% по-малко в сравнение с отделените през първото тримесечие на 2011 г.